

ERDÉLYI MUNKÁS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 20 KOR., FÉLÉVRE 10 KOR., NEGYEDÉVRE 5 KOR., EGYES SZÁM ÁRA 50 FILLÉR

ERDÉLYI ÉS BÁNÁTI SZOCIALISTA PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
CLUJ (KOLOZSVÁR), PIATA UNIREI
(MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR) 9. SZÁM

1919. év vége

Most, hogy az év végére értünk, visszapillantást kell vetnünk ennek az évnek a szomorú történetére. A világháború már megszűnt ugyan, de az emberiség normális életmódja még mindig nem tért vissza, de nem tért vissza a háború előtti termelési és kulturális rend sem. Különösen a kultúra egén tornyosulnak nehéz felhők. A jövő nemzedéknek a fele az iskolán kívül rekedt, a háború elpusztította a tanárt, a tanítót és az író; aki nem pusztult el, az is lethargikus álomba merült, a nyomor és szenvedés elfásította még az erős akaratú kultúrtenyészőket is, a gondtól fáradtan esik össze minden. A népek és nemzetek aspirációi és tülekedései még korántsem értek véget, ahogy egyesek azt hinni szeretnék. Folyik a harc tovább azért a láthatatlan semmiért, a délibábért, amely nemcsak hogy nem visz a megoldás felé, de inkább fokozza a chaoszt és bizonytalanságot; ez a helyzet a világpolitikában. Sajnos, az emberiség élete annyira összefügg a világpolitikai eseményekkel, hogy azt egymástól elválasztani nem lehet. Amilyen gyászos és szenvedésteljes volt a világháború, éppen olyan gyászt és szenvedést okozott az utána jövő világpolitika.

A világ ma élő legnagyobb elméi többször fordultak kiáltványokkal a politikusokhoz, de hiábavaló a tudósok minden igyekezete, szavuk a pusztában elhangzott szó maradt, senki sem követi őket. A ma élő tudósok és krónikások szavait csak mi értjük meg, akik pártatlanul küzdünk, minden hátsó gondolat nélkül, az emberiség jövőjéért. Mi írjunk ennek a szomorú évnek a krónikájáról? Mi csak átérezzük a szenvedések tövisét, de átlátni nem tudjuk, ezt csak a jövő krónikása tudja majd megírni. Az egész chaoszban csak egy vigasztaló momentumot látunk és ez a dolgozó tömegek világpolitikájában nyilvánul meg, amely odairányul, hogy minden nemzet fiát egy táborba terelje és biztosítsa az örökbékét és megértést. Politikai pártok alakultak és megszűntek, az enyészet sorra tüntette el őket a földszinéről, csak a szocialisták, a dolgozó pártja maradt örökéletű. Lehet háború, összedülhetnek hatalmak, de mi szilárdak maradunk és küzdve küzdünk az emberiség jövőjéért. A világ szocialistái a nagy éjszaka után most bontogatják szárnyaikat, mindenféle győzelmesen nyomulunk előre. E nyomorral teljes évnek mégis csak van valami örvenletes eseménye, amely reményt nyújt arra, hogy utjába fog állni annak, hogy e szomorú események újból megisméllődjenek. Amiként a nagy kulturális proletárijai törnek előre, mi sem nézzük tétlenül az eseményeket.

Minden nehézség dacára élünk és küzdünk, nem sikerült ellenfeleinknek minket a föld színéről elseperni. Mi nem vagyunk a ma pártja, mint a tőkés társadalom pártjai, mi a jövő pártjai vagyunk, a haladásba és kulturába vetett bizalmunk és hitünk táplálja bennünk az erőt. Ez a kulturában elmaradt ország, amelyben mi tömegeket tudunk szervezni, bizonyítja, hogy a jövő a mi kezünkben van. Ha visszapillantunk ennek az évnek a szomorú eseményeire, örömmel állapíthatjuk meg, hogy a mi küzdelmünk eredményeket tud felmutatni. A háború által szétvert szervezeteink újból együtt vannak és erősebbek, mint valaha; alig kezdtük meg a szervezést, a központosítást, máris a tömegek ezreit üdvözölhetjük táborunkban. Ha a polgári világsajtó félelemmel emlékezik meg az angol és amerikai bányászokról, mi is büszkéek lehetünk, mert hét havi tevékenység után Erdély és a Bánát földalatti rabszolgái ezren tömörültek a szervezetbe. Ez év májusában mondtuk ki a központosítást, ez időtől kezdve folyik a tömegszervezés munkája. Egy pár hét múlva az összes szakmák be fogják fejezni a központosítás munkáját. Ebben a kultúrsivár évben annyit tettünk a haladásért és az emberek jólétéért, hogy minden fogyatékoságunk dacára meg lehetünk elégedve az elért eredményekkel. Párt-sajtónk is hatalmas lépésekkel haladt előre, ez évben alapított román pártlapunk, a „Tribuna Socialista“ előfizetői megkétszereződtek, bánáti pártlapjaink, a „Munkáslap“ című magyar, az „Arbeiter Zeitung“ című német pártlapok is dicséretreméltó munkát végeztek, az oktató és nevelő munkában az „Erdélyi Munkás“ is az első sorokban küzdött, hatalmas előfizető táborot gyűjtött magának. A párt ez évben egy új harcossal szaporodott, a Brassóban megjelenő „Előre“ című napilappal. A kultúra érdekében is megtettük azt, amit egy ilyen nyomoruságos évben meg lehet tenni. Most elvtársainkon, az olvasókon a sor, hogy anyagilag is naggyá és erőssé tegyék párt-sajtónkat, hogy a jövő évben egy nivós, kulturailag elsőrangú sajtót tudjunk adni a munkásságnak. Meg kell még emlékeznünk a Nagyszébenben megjelenő „Wahrheit“ című német nyelvű heti pártlapról, amely az erdélyi szászok között végezte felvilágosító munkáját.

Most, hogy az 1919. évnek a végére érünk, egy pillanatra álljunk meg, tartsunk szemlét sorainkon, tárjuk fel a letűnt év hiányait, ezekből vonjuk le a következtetéseket és igyekezzünk azokat pótolni megértéssel és testvéri szeretettel. A megkezdett munka reményt nyújt arra, hogy az elkövetkező 1920. év kulturmunkáját siker fogja koronázni.

Egy kis téli fecske

Aldásomat küldöm a Zsilvölgyi Kath. Tudósítónak: kapcsolja minél szorosabban Krisztushoz és az ő Anyaszentegyházához derek, sokat szenvedett bányászainkat!

Gyulafehérvár, 1919 okt. 10.

MAJLÁTH, erdélyi püspök

A posta egy érdekes kis csomagot hozott: Petrozsényből érkezett, hol az emberek a föld gyomrában görnyedve, ezer veszély között hozzák napvilágra a fekete kincset. Szorgos, nehéz munkában megtört emberek vonszolják nehéz sorsukat. A bányagazgatóság gondoskodik arról, hogy lehetőleg ne sok szabad idejük legyen az elvtársainknak. Jaj, mert akkor a kezükbe akad egy oktató szocialista írás. Ha pedig ez a mag elvetődik valahol, akkor ez virágba szökken és gyümölcsöt érlel, melytől reszketve remegnek a tőke birtokosai. Miután a kizsákmányolás durva tényét nem lehet letagadni, az osztályellentétek kieleződtek, legalább igyekeznek a valóságot elhomályosítani. Előző számban mutattunk rá arra, hogy miképpen buvik a munkásnyomorítás nemzeti jelszavak mögé. Most megmutathatjuk, hogy a tőkének egy másik segítőtársa van és ez az egyedül üdvözítő anyaszentegyház.

Budapesten a keresztény világnézet iparlovagjai felhasználják az alkalmat, hogy a vérig kifosztott, kiéhezett és lerongyolódott munkásságon üssenek egyet. Az élelmesebbje a hatalmasok szekerét tolja, azért, hogy az összeharácsolt élelmiszerekből valamit szerezzen magának. A munkásságnak öntudatos része, mely nem hagyja el szakszervezeteit, mert az évtizedes küzdelem hozzája nőtt egész lelkével és szíve minden szeretetével, most ez a réteg fagyoskodik, fázik és küzd a nyomor sötét fenevadjával. És ezen a nemesen gondolkodó régi szocialista munkásságon üt nagyot a Haller—Friedrich—Huszár—Horthy című betéti társaság a keresztényi felebaráti szeretet szent nevében és pusztul éhen ezernyi munkásgyermek a tél hidegében.

És most ennek a dicső konzorciumnak akad kiskaliberű utánczója Erdélyben is. Petrozsényben jött létre ez a kis szennylopó fecske, mely egyfelől a bányamunkásságot akarja behajtani az aklába, mondván az irással, hogy: Egy akol, egy pásztor. (Csakhogy a jámbor juhok közé borjuk is keverednek.) Másfelől az erdélyi munkásmozgalmat akarják kisiklatni vágányáról. Csakhogy azt hisszük, hogy a mi vonatunk hamar el fogja gázolni ezt az egész kis sajtófermedvényt, mely *Zsilvölgyi Katholikus Tudósító* néven rontja a levegőt és igyekszik népszerűsíteni azt az elvet, amelyet Friedrich urék képviselnek Budapesten. Ez a dicső társaság már eddig négy számot adott ki, melynek nagy részében jámbor türelemre inti a hívőket, hogy az élettől nyert csapásokban nyugodjanak meg az istenbe vetett hittel. Alább egy néhány szemelvényt közlünk, hogy elvtársaink is olvassák és láthassák e lap magas szellemi nivóját, a szerkesztőség bizonyára hálás lesz nekünk ezért.

Mindjárt az első szám beköszöntőjében

igen mulatságos dolgokat olvasunk, amint alább következik.

„Kis lapunk az Isten igéjének hirdetője, vallásunk szent tanainak magyarázója, megvédője és terjesztője lesz. A mai anyagi világramlattal szemben hirdetni fogjuk a krisztusi eszméket és azoknak holdogító mivoltát. El akarunk jutni minden házba, minden családba, hogy mindenkinek elvigyük az evangélium igéit és azt az örömet, azt a boldogságot, amit az evangélium sugároz ki magából s amelyre az embereknek a sok megpróbáltatás közepette szükségük van.“
Továbbá „*más vallásu testvéreinket nem bántjuk, mert ismerjük Krisztus szavát, hogy egy Atyának gyermekei vagyunk. De a mi igazunkat megvédjük s ha valaki a mi legdrágább kincsünket, szent hitünket és erkölcsünket megtámadja és veszélyeztet, azzal szembezállunk. Ezt senki sem veheti fölünk rossz néven.*“

Tehát a tisztelt kis piszkos küzdeni fog a materializmus ellen. Tehát azt mondja, hogy nem fog küzdeni, hogy itt a földön megfelelő megélhetése legyen; ha koplal, akkor ő nem kiabál, nem szervezkedik, jó kis fiu marad és megnyugszik isten rendelkezésében. De mi is van a 12. oldalon? Szó szerint ez: „A vulkáni hívek megmozdultak, hogy egyházuk ügyét rendezzék. Az anyagiakon kezdették ugyan, mert *elsősorban papjaik tisztességes megélhetéséről akarnak gondoskodni.*“ Ugyebár a főtisztelendő rabbinus ur is fizetésemelést kér, mert éhes gyomorral nem lehet prédikálni? Hát még a bányamunkás, ki nehéz verejtékkel dolgozik, hogyne kiabálna fizetésemelésért, hiszen isten igéjéből még a papjuk sem tud megebédelni. Legfeljebb csak a füstre tehetik megaszalni. Amire pedig az embereknek *égető* szükségük van, az nem az evangélium igéje, hanem fa, szén, petroleum, de ezt nem kapjuk meg, ha a templomban imádkozunk, hanem csak akkor, ha szívvel-lélekkel a mozgalom emberei vagyunk.

Továbbá fogadkozik, hogy nem bánt más vallást, de ugyanakkor rólunk nem beszél, ezt az ajtót szabadon hagyja. De azért a harmadik számban cikksorozatát kezd a szakszervezetekről.

Már itt jezsuita szemforgatással a következőket írja:

„A szegény ember sorsa mindig nehéz volt. Kevesen látták meg az ő szenvedéseit. Kevesen hallották meg sóhajait. Kevesen jöttek segítségére. Az egyház törekedett a szociális bajokat orvosolni, részint azért, hogy a munkások megrövidítését (bérük elhuzását) égbekiáltó bűnnek bélyegezte, részint azért, hogy a szegények felsegítésére jótékony intézeteket, az árvák felnevelésére árvaházakat, a betegek részére kórházakat emelt stb., de minden bajt ő nem orvosolhatott.“

Persze égbekiáltó bűn a más bérének elhuzása. A szociális igazságtalanságok nem ebben merülnek ki, a gyógyszer azonban csak — szenteltvíz, mert bizony a salgótarjáni főrézsvényese a másvilágon a pokolba fog jutni, ha a munkást, mert későn ment a munkába, megbüntetik 10 koronára. Ki hiszi ezt el?

Egy más helyen így ír az ismeretlenség homályába burkolódzó cikkirő:

„Aki a munkásmozgalmakban csak kissé jártas, tudja, hogy a mi szakszervezeteink nem önálló fejlődés eredményei, hanem a németországi szakszervezeteknek utánzatai. Ugy ültették át hozzánk — elsősorban üzleti érdekből —, mint Amerikából a kukoricát, vagy a burgonyát. Nem is régen, alig 20—24 éve. Mi tehát csak a németeket utánozzuk s azért ami ott károsnak mutatkozik, az nálunk is káros. Ha ma nem, hát holnap rájövünk magunk is.“

Milyen kedélyes hang ugyebár? Azt már a cikkirő ur nem tudja, hogy gazdasági szempontból ültették a kukoricát is. Mert olesó táplálék! Ugyancsak hasonló gazdasági okok miatt „ültették“ a szakszervezeteket is. Csakhogy az a baj, hogy nem

ültették át úgy, mint ahogy ott megcsinálták. Mert akkor a „Tudósító“ patronusai nem grasszálnának Budapesten.

Különbö azert ellenséges nekik a szakszervezet, mert kimondották nyíltan, hogy az egyház a tőke barátja. De mert a hívek mégis a munkások közül rekrutálódnak, nem tehetik ezt nyíltan, hanem felhasználják az emberek tudatlanságát és elbódítják őket a szentséges malasztal (maszlaggal). Szemük elé festik a tulvilági örömeiket, hogy ne lássák a földi szenvedéseiket. Hogy nyugodjunk bele isten rendelkezésébe, mert szenvedéseinkért a tulvilági örömeik kárpótolnak bennünket. És erre nevelik az apró csöppséget is az iskolában, hogy majd jámborul a munka igájába hajtsák a fejüket és jó fejös tehene legyen a burzsoáziának.

Egyik helyen azt írja a szerkesztő ur: „*A saját magunkkal való elégedetlenség az első lépés a haladáshoz.*“ Hát mit gondol tulajdonképpen a tisztelendő ur? Ha ezt igazán megfogadják a hívek, akkor nem sokan maradnak a „Tudósító“ táborában. Már bizony, aki saját magával sem fog megelégedni, hogy fogja elbirni a mai gazdasági berendezéseket? És legfőképpen hogyan bírják ki az önök maszlagolásait? Aki ezt a tanítást megfogadja, az az ujságjukat a megérdemelt helyre juttatja.

A 2. szám belső oldalán egy kis filozófiai elmefuttatás van a biblia azon mondsáról, hogy: „Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.“ Szól pedig az irás eképen: „*Lelki szegény az a munkás, az a napszámos, aki megkívánja a maga igazságos bérét, de nem irigyl a mások jólétét. Lelki szegény az a koldus, aki nyomorán igyekszik segíteni, de ha nem tud, megnyugszik Isten akaratán. Lelki szegény az a dussgazdag is, aki nem él-hal a vagyonért, nem gyűjti vagyonát más megkárosításával, nem filléreskedik, hanem szívesen ad vagyonából a szegényeknek és szükülködőknek.*“ Sötétséget hirdet a mai evangélium? Ha hitünket támadják, ne higj nekik!“

Tehát a „Tudósító“ szerint lelki szegény — tehát buta — az a munkás, ki az ő igazságos bérét megköveteli és nem irigyl a mások gazdagságát.

Hát ez igaz. Mi is bolondnak tartjuk, ki nem követeli a maga igazságos munkabérét. De miért írja ezt a Kath. Tudósító? Hiszen ez szocialista lapba való. Továbbá lelki szegény — tehát buta — az a gazdag, aki nem él-hal a vagyonért. Aki nem gyűjti vagyonát a mások megkárosításával. És még ad a vagyonából a szegényeknek is. Ugy van. Hipp-Hipp-Hurrá! Éljen! Legközelebb mi is küldünk cikket a Tudósítóknak, mely hasonló szellemben lesz megírva.

De félre a tréfával. Még elhiszi magát a Tudósító, hogy ilyen részletesen foglalkozunk vele. A végső feleletet a bányász elvtársak fogják megadni. Tesznek arról, hogy a népbolondításnak gyenge eredménye legyen és majd a gyakorlatban meglátják, hogy az öntudatos munkások nem fognak felülni a lóra, hanem a reverendát is le fogják szállítani róla. Különbö már tudjuk, hogy a csuhában nem angyalok rejtőzködnek.

Mi ez ellen a népbolondítás ellen a tudomány fegyverével fogunk küzdeni. Tanítunk fizikát, számtant, kémiát, földrajzot. A természettudományok erejével felfegyverzett agyat nem lehet elbódítani a bibliai gyermekesével. Akkor a munkástársaink saját maguk is megkeresik az igazságot, melyet biztosan a mi oldalunkon, a tudomány oldalán fognak megtalálni.

Göndör.

A társadalomtudományról

(Vége.)

Sok-sok szenvedésen ment keresztül az emberiség, míg az első alkalmi együttműködéstől a mai szövevényes társadalmi berendezkedésig eljutottunk. Annyi küzdelem közben elveszett az a messzevilágító eszme, mely az emberiséget hivatva volt kivezetni a süllyedésből. A kutatók a nagy gondolkodók munkája erre irányult: biztosítani az emberiség békés fejlődését. Rengeteg téveszme látott napvilágot. Voltak olyanok, akik a földi szenvedésekért egy másik jobb világon óhajtották kárpótolni magukat, ezek a vallás tanításaiban leltek megnyugvást. Azonban ennek hátránya az volt, hogy a vakbuzgók elvesztették szem elől a földi élet szükségességét és tisztán a tulvilági gyönyöröket óhajtották. A középkori történelem mutatja, hogy az egyház papjai kellő mértékben ki is használták a maguk anyagi hasznára. A történelmi fejlődés útján kialakultak az egyes osztályok. Ezek között a legelső sorban a munkások osztálya az, akiknek alig volt megadva az életfenntartás lehetősége. Mikor a céhrendszer megbukott és a tőkés termelési rend kezdett kialakulni, a kézművesek gépekkel dolgoztak, megkezdődött a kizsákmányolás mai formája. A kapitalizmus első idejéből ránkmaradt írások szörnyű adatokat sorolnak fel arról a nyomorúságról, melyben akkor a munkások éltek. A pauperizmus, a szociális nyomorúság virágzó korszakát élte. A gondolkodók különböző ábrándos rendszereket építettek fel, melyek soha nem valósulhatnak meg. Nem jöttek meg az utat, mely az átalakuláshoz vezet. Csak Marx volt az, aki felfedezte a bér munka lényegét és a hegelii filozófia felhasználásával megalkotta a történelmi materializmust.

Ebben visszavezeti a társadalom fejlődését tisztán anyagi okokra. Bebizonyította, mennyire téves azoknak a filozófusoknak a tanításaik, kik a szellemi erőnek tulajdonítják a társadalom kiépülését. Ezzel szemben Marx bizonyítja, hogy minden eseménynek a magja anyagi okokat tartalmaz. Ebből következik, hogy nem szellemi tudományok vezetnek a gazdasági berendezkedéseket, hanem a technika fejlődése maga után vonja a gazdasági élet átalakulását. A hatalmi viszonyok szintén eltolódnak és ezeknek a hatalmi viszonyoknak megfelelően alakul a jog, erkölcs, stb. Ezt nevezi aztán Marx „Überbau“-nak, társadalmi területépitménynek.

Ennek az elvnek igazságát számtalan példával bizonyíthatjuk. A mindennapi életben is garmadával fordulnak elő ilyen esetek. A legkülönbélebb vallási és nemzeti jelszavak mögött is anyagi okok húzódnak meg. Hogy ez mennyire igaz, legjobban az esküt tenni nem akaró magyar tisztviselők esete mutatja. Ők visszavárják a régi magyar állapotokat, azért, hogy csinos állásokba behelyezkedve kizsákmányolhassák a parasztot, a munkást, a bürokrácia berkeiben meghuzódva gazdagodhassanak. És ezt hazafias piros-fehér-zöld színűre festve adják be a jámbor közönségnek. Egyik legtipikusabb példája a hazafias népbolondításnak. Viszont teljes meztelenségben állítja eléink azt a tanulságot, hogy a munkásságnak nem a fajok, vagy egy faj ellen kell harcolni, hanem a tőke ellen, a kizsákmányolás nemzetközisége ellen.

A politikai életben mind több és több hatalom jut a tömegeknek. Főképpen pedig a szervezett munkások tömegének. Amint a szavunk növekszik, annál több szociális és gazdasági előnyt tudunk magunknak kiverkedni. Egy jelszó vezethet csak: Minél több tudást és gazdagságot a tömegeknek! A nyugati államok példája mutatja ezt. Anglia és Franciaország, ahol ezt az elvet a gyakorlatban is keresztül vitték, elkerülték a nagyobb megrázkódtatásokat. Ott, ahol az uralkodó osztályok irgalom nélkül nyúltak a munkások osztályt, véres forradalmak zúgtak végig, mint Orosz- és Magyarországon,

Munkások! Munkásnők!

Olvassátok és
terjesszétok az

Erdélyi Munkást

A rövidre szabott hely nem engedi meg, hogy részletesen kifejtjük a materializmus hatását a társadalom fejlődésére. A múlt század közepétől kezdve mind nagyobb tért bódított. Ma már az egész világon uralkodik. A szocialista pártok a kormányzásban aktív részt vesznek. És a tőkés osztály hatalma mindig kisebb térre szorul, a munkásság, mint egyenrangú küzdő fél, jelentkezik a politikai porondon. Akik ezt nem akarják, vagy nem tudják elismerni, azokat az idő kereke maga alá fogja temetni. *Kondor.*

Szövetkezeti mozgalom

Az ötéves háború okozta nehéz gazdasági válság velejárója a munkanélküliség. Mihelyt a háborús konjunkturán millicákat összeharácsolt ipari és kereskedelmi vállalatok az ő általuk előállítandó cikkek előállításához vagy szállításához szükséges anyagok, vagy eszközökben hiányt szenvednek, olyan hiányt, amely a termelés vagy értékesítés folytonosságában zavart is okozhat, rögtön készek a saját tőkéjük javára, a munkásság rovására, a fölösleges munkaerők elbocsátásával. A mai bizonytalan helyzet egy olyan gazdasági chaoszt teremtett, amely helyzetet a tőke előnyére kihatással és különböző címen úgy az ipari, mint a szellemi proletárok százazreit kitette az utcára, a legnagyobb nyomornak téve ki őket és éhezni családjukat.

A szakszervezetek a nagy munkanélküliség következtében óriási anyagi áldozatokat hoztak, hogy munkanélkül levő tagjaikat segíthessék. A gyomorral alkudozni nem lehet, az megköveteli a magától, ha másképp nem, hát bűn árán is. Hogy mindezek elkerülhetők legyenek, szükséges éppen a szakszervezeteknek gondoskodni, hogy tagjaik felvilágosítással, a szakmai szervezkedésen kívül, más úton is védve legyenek az uzsorától, a fogyasztás szervezése után.

Az a munkás, ki munkaerejének védelmére, saját szakszervezetébe tömörül és ugyanakkor fogyasztási erejének a védelmére is gondoskodik, munkanélküliség esetén nincs kitéve annak a nyomornak, mint az, aki a munkanapokon nem gondol arra, hogy az uzsoraárakon közvetítő mai kereskedelemtől megszabaduljon s az így megtakarított összeget szűkösebb időre tegye félre. A fogyasztás szervezésével a munkás mindig elér egy kis megtakarítást, melyet félretehet. A vásárlás is mindig előnyösebb, ha közvetítő kereskedői uzsoraháson kiküszöbölésével eszközölhető.

A szakszervezeteknek azért is fontos feladatává kell tenni azt, hogy a szakmunkásságot felvilágosítsák és meggyőzzék a fogyasztási szövetkezet szükségességéről, mert a munkásmozgalmak, hol fogyasztási szövetkezet van, ennek révén kitartóbbak a munkanélküliséggel szemben és a létért való küzdelemben. De megfizethetetlen erő is kölcsönöznek a szakszervezeti mozgalmaknak a megvívásához is, mert ők már ismerik a sok ember szövetkezésében rejlő erőt.

A bérmunkásság a munkanélküliség alkalmával érzi meg legjobban a fogyasztási szövetkezet hiányát. Akkor kerülnek abba a helyzetbe, hogy a hitelhez kell fordulniok és ezáltal lekötözöttjé válnak azon lelketlen uzsorásoknak, akik a munkások e nyomorát használják fel telhetetlen kapzsiságuk kielégítésére. Az árak ilyenkor folytonosan emelkednek. A hitelbe vásárló fogyasztó ilyen esetben mindig azt az árat fizeti, amit a kereskedő kér, sőt örül, hogy hozzájuthat az áruhoz.

Ezzel szemben az a munkás, aki már akkor szabadult meg a kereskedő uzsorás hitelétől, midőn még munkában van és szövetkezeti taggá lesz, mindig nagyobb összeget takarít meg bevásárlásai következtében. Ezek a megtakarítások képezik majd az ő tőkéjét. Ha azután munkanélkülivé válik, nem jut azon kényszerhelyzetbe, hogy az uzsorás közvetítő hiteléhez kelljen fordulnia, hanem

a szövetkezet útján megtakarított összegéből és a szakszervezetek segítségével, habár szűkösen is, de fentarthatja magát, anélkül, hogy a keservesen összeszedett rongyait el kellene kótyavetyélnie.

Ha a szakszervezetek a szövetkezet segítségével lesznek és tagjaikat ennek fontosságáról felvilágosítják, akkor nemsokára eljön az az idő, amikor a mi szakszervezeteink is a szövetkezetekben olyan támaszt nyernek, mint a holland, német és angol szakszervezetek nyertek a legutóbb megvívott, a világot is bámolatba ejtő bányász- és vasutas-mozgalmaival, amely harc a munkásság teljes győzelmével és a kapitalizmus vereségével végződött.

Rajta hát, elvtársak! Építsük ki mi is fogyasztási szövetkezeteinket, hogy vége legyen már egyszer a fogyasztás kiuzsorázásának.

Az öntudatos munkás pontosan fizeti szervezeti járulékait!

A köpecsi bányalgazgató

Szálló ige az emberek közt az a bizonyos közmondás, hogy Köpecen baj van, ha a közügyek intézői mind olyan jól végzik a dolgukat, mint Kekker János, az ottani bányalgazgatója. Nem csodálkozunk, hogy baj van. Négyszázötven ember dolgozik a keze alatt, de annyi üldözést és szenvedést okozott már eddig, hogy összevéve az ország összes bányáival nincsen annyi kellemetlenség, mint Kekker Jánossal.

A bányamunkások szervezetét szerte a világon elismerték, mint a bányászok képviselőjét, csak Kekker János az, aki szelmalom harcot folytat a munkások szervezete ellen. Az ő sötét koponyájában fogamzott meg az a gondolat, hogy a szervezetből kilépteti a munkásokat. Neki is látott nagyratörő terveknek a végrehajtásához, felmondott az összes munkásoknak január 1-ére, azzal, hogy január 3-án újból felvétel lesz, de csak a régi rendszer mellett és ha a szervezetből kilépnek. A ravasz Kekker két legyet akar egy csapásra, a munkabéreket leszorítani és a munkásokat szervezetlenül, hogy így biztosítsa örök időkre Köpecen a kizsákmányolást. Semmi sem örökéletű és így Kekker uralma sem tarthat örökké; lesz rá gondjuk a köpecsi munkásoknak, hogy Kekker cézári uralmát megfékezzék. Mi azt hisszük, hogy hamarabb fog ez az úr onnan megszökni, mint az ottani szakszervezet vezetői, akiket a szolgabíró barátjával onnan kiutasított. Az igazgató már hónapok óta megkezdte az üldözést. Az ottani postás-kisasszonnyal összejátszott, a munkásoknak érkezett lapokat elkobozta. Valami olvadó vaj lehet a Kekker fején, hogy úgy fél az ujságtól és a munkások szervezetétől.

A postaigazgatóság figyelmét felhívjuk erre az anomáliára, kérdezze meg a baréti és köpecsi postát, hogy mi joga tartja vissza és kobozza el lapunkat. Egyébként irásban fogjuk feljelentésünket megtenni, ha kell, bíróság elé visszük az ügyet. Senkinek sem lehet joga cenzurázott lapokat visszatartani, az a címzett tulajdona. Most már tisztán látjuk, hogy Kekker János keze játszik közbe.

Az ottani csoport elnökének, Polcsák Jánosnak és a fiának felmondtak, elbocsátották őket. Ezután megjelentek a csendőrök és a fősolgabíró parancsára kiutasítottaknak jelentették ki. A nagyajtai szolgabíró személyesen jelent meg, hogy meggyőződjék arról, hogy végrehajtották-e a parancsát. Ugyanakkor elfelejtett vizsgálatot indítani Kekker János ellen, aki a bánya rozoga hidjaival naponta okoz balesetet. Egy pár nappal ezelőtt egy súlyos baleset történt Köpecen. A bányánál levő összekötő hidak olyan keskenyek, rozogák és korlát nélküliek, hogyha valaki megcsúszik, menthetetlenül a mélységbe esik. Kekkernek soha eszéigában sem volt, hogy ezeket a hidakat rendben tartsa. Nem baj, ha egy pár ember bele is hal a spórlásba, a fő, hogy a részvényeseknek nagy

profit jusson. Egy este a hidon egy ember megcsúszott, a mélységbe zuhant és olyan súlyosan sérült meg, hogy örökre munkaképtelenné válik. Mi azt hittük, hogy a nagyajtai szolgabíró azért szállt ki, hogy Kekker gondatlansága miatt kérdőre vonja. Sajnos, csalódtunk; Kekker ma is uralkodik, mint egy Cézár; a hidak továbbra is rozogák, az emberek zuhanhatnak a mélységbe, Kekkernek semmi bántódása, a fő, hogy a szervezet vezetőit kiutasítsák, hogy ne legyen valaki szemtanuja az ottani gazdálkodásnak.

Mindezekhez a gyönyörű állapotokhoz sorakozik Motczik főaknász részszegségében elkövetett brutalitásai, napirenden vannak a szitkozódások, verekedések, mert Motczik naponta berug és Kekker soha sem gondolt még arra, hogy ezért megbüntesse. Ha Kekker azt hiszi, hogy a toloncolással és felmondással sikerül a munkásság kivívott eredményelt letörni és a szervezetet szelmozsolni, nagyon fog csalódni. A munkások nem fognak munkába lépni, amíg a szervezet el nem ismerik, vagy Kekker János igazgató úr fog onnan elrepülni.

Bányamunkások, kerüljétek Köpecet!

SAKMOZGALOM

Szövetségi mozgalom

A múlt számunkban már közöltük a megtartott értekezlet határozatát az alakuló szövetségekre vonatkozólag. A közgyűlések helye Kolozsvárt lesz. Ideje az alábbi sorrendben jön:

1. **Bőrmunkás-szövetség.** Január 11-én, melyhez tartoznak cipészek, timárok, bőrgyáriak, szíjgyártók stb.

2. **Szabó- és textilmunkások szövetsége.** Január 18-án, melyhez tartoznak szabók, szűcsök, sapkások, kalaposok, textilipari munkások, vasalónők stb.

3. **Famunkás-szövetség.** Január 25-én, melyhez tartoznak asztalosok, kárpi-tosok, kocsigyártók, faesztergályosok, fűrészyári munkások.

4. **Építőmunkás-szövetség.** Február 1-én, melyhez tartoznak kőművesek, ácsok, kőfaragók, betonmunkások, téglá- és cementgyári munkások, festők és mázolók.

5. **Kereskedelmi és tisztviselők szövetsége.** Február 8-án, melyhez tartoznak kereskedelmi alkalmazottak, irodai tisztviselők, mérnökök, magánalkalmazottak stb.

6. **Élelmezési munkások.** Február 15-én, melyhez tartoznak pékek, cukrászok, mészárosok és hentesek, molnárok, pincérek, konzervgyári munkások.

7. **Vas- és fémmunkások szövetsége** február 25-én rendkívüli küldött-közgyűlést tart.

Felhívás a cipésmunkásokhoz.

A cipész szakszervezet vezetősége felhívja a szaktársakat, hogy a hátralékos járulékaikat december 31-ig annál is inkább rendezzék, mert 1920 január hó 1-el új járulékok lépnek életbe és az elesett tagokat kénytelen lesz a tagok névsorából törölni. Egyben értesítjük a szaktársakat, hogy 1920 január hó 1-vel a járulékot mind a három osztályba 70 fillérrel felemeltük. Az I. oszt. 2.40, II. oszt. 2.20 és a III. oszt. 2.10 fillér lesz. A felemelt járulék a régebbi jogok épségben tartása mellett kizárólag temetkezési segélyre szolgálnak a következő tagsági évek után: 1 éves tagságtól 3 évig 500, 3 évtől 6-ig 800 és 6 évtől feljebb 1000 korona temetkezési segélyre tarthatnak igényt mindazon szaktársak, akik a kolozsvári csoport tagjai. A fenti új segély beállításával a vezetőség egy régen felvetett és óhajtott dolgot valósított meg, mert bármilyen jók legyenek is a kereseti viszonyok, mégis azt tapasztaljuk, hogy a legtöbb esetben a munkást nincs miből eltemetni. Az ujonnan beállított segélyek, ha

nem is nagyok, de mégis megmentenek attól, hogy adakozás után legyünk kénytelenek egyes elhunyt szaktársainkon segíteni. Ezzel kapcsolatosan felhívjuk különösen a kisműhelyek munkásait, iratkozzanak be a szakcsoportba, mert ezen a téren csak a nagyobb műhelyek és gyárak munkásai tesznek eleget a kötelezettségeknek, pedig a kisműhelyek munkásainak is kötelessége saját sorsával törődni. **A vezetőség.**

Nyomdászok figyelmébe! Nagyszében nyomdai munkások részére szigorúan zárva van. Nyomdászok kerüljék e várost.

Fogyasztási szövetkezet. Felhívjuk mindazon bizalmi elvtársakat, kiknél a fogyasztási szövetkezet aláírási felhívásai vannak, hogy f. hó 28-ig számoljanak le, a gyűjtés eredményére való tekintet nélkül. Hivatalos befizetések a szövetkezeti részjegyekre kedd. szerda és szombat este 6—7 óráig, vasárnap d. e. 11—12 óráig. **Az alapító bizottság.**

Nagy küzdelmek, nagy kötelességek várnak reánk. Minden munkás álljon az „ERDÉLYI MUNKÁS” mellé!

HIREK

Az Erdélyi Munkás előfizetőihez!

Olvasóinkhoz és elvtársainkhoz fordulunk azokért az anyagi eszközökért, amelyek szükségesek ahhoz, hogy lapunk fennállását biztosítsuk. A napilapot e pillanatban még nem tudjuk megvalósítani papír és anyagi eszközök hiánya miatt, de serényen dolgozunk azon, hogy a napilap eszméje mielőbb testet öltön, ami nemcsak a mi kívánságunk, de egész Erdély munkássága türelmetlenül várja. Addig is, amíg a napilap megindul, a hetenként megjelenő lap anyagi helyzetén kell javítani. A papírárak oly rohamosan emelkedtek, hogy minden sajtóterületet a nyomdák majdnem kétszeresére emeltek fel, a polgári lapok már régen felemelték az előfizetési díjakat, a lapok egyes példányait már 1 koronára emelték fel, mi még most is 50 fillérbe adjuk, az előfizetések is a régié. Mi nem vagyunk tókések, a szegények pártjának nincsen miből ráfizetni és így mi is kénytelenek vagyunk a drágaságban az árral uszni, az áremelésben utánoznunk kell a polgári lapokat. Jó sokáig tartottuk a régi árat, azonban, ha nem akarunk a drágaságba belepusztulni, kénytelenek vagyunk elvtársaink áldozatkészségére apellálni.

Az új évvel kezdettel lapunk előfizetési árát felemeljük.

Egynegyed évre.....	8 korona
Félévre.....	16 „
Egy évre.....	32 „
Egyes példány.....	80 fillér.

Az új évvel új áldozatokat követel a munkásmozgalom elvtársainktól. Minden erőnkkel meg kell feszíteni, hogy lapunkat fenn tudjuk tartani, addig is, míg elég tőke áll rendelkezésünkre a napilap megindítására. Kérjük elvtársainkat és előfizetőinket, hogy áldozatkészségüket ne tagadják meg tőlünk, igyekezzenek mindenkit meggyőzni az áremelés szükségességéről.

Üdvözlettel:

Az „Erdélyi Munkás” kiadóhivatala.

— **Az Erdélyi Munkás napilap-alapjára** legújabbban a következő adományok folytak be: Fischer József 50 K, László Pálné, Barabás Mihály, Halász Sándor, Balogh József 20—20 K, Tömöl István (Torda) 14 K, Szóts János, Muzsnai Ferenc, Hirka János asztalos 10—10 K, Székely József gyűjtése a vasúti fém munkások között: Dull Pál 25 K, Kontor József 20 K, Miron László 12 K, Székely József, Tusson Gyula, Belander Mór, Szabó József, Barabás Ferenc, Rozsnyai János, Tompos Mihály, Ungvári Béla, Ferenczi Márton, Fodor György, Végh József, Anderkó József, Kovács Béla, Bonchidán Pál, Fogarasi Albert, Gál Sándor, Szabó Lajos, Székely József I: 10—10 K, Markovits Márton, Szász István, Károly László, Gálfi Sándor 5—5 K. — Összesen: 411 K. Eddig befolyt összesen: 4070 K.

— **A francia választásokról.** A francia lapok még mindig igen élénken foglalkoznak a választás eredményeivel. Megállapítást nyert, hogy az „Egyesült Szocialista Párt” szavazatainak száma ismét növekedett. Amíg 1914-ben 1,400.000 szavazatot esett a pártra, a mostani választás 1,700.000 szavazatot eredményezett.

— **Befejeződött az amerikai bányászok sztrájkja.** Newyorkból jelentik: A bányászok sztrájkja befejeződött. A munkások a következő feltételek alatt kezdték meg ismét a munkát: 1. Rögtöni tizenöt százalékos béremelés. 2. Mindkét részről küldenek egy bizottságot, amely 60 napon belül megállapítja az új munkabéregyezmény alapjait.

— **Egy francia festő halála.** Az impresszionizmus, az arc- és tájképfestészet egyik legkiválóbb képviselője, **August Renoir** 78 éves korában elhunyt.

— **Eljegyzés.** Balogh József elvtárs eljegyezte Ilyés Zsuzsikát. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Az Erdélyi Munkás 1920. évi Naptára** a karácsonyi ünnepekre megjelent. **Ára 6 korona.**

Elvtársak! Adakozzatok az „Erdélyi Munkás” napilap alapjára!

Hivatalos órák:

Építőmunkások csoportja naponta, délután 5—7 óráig, vasárnap délelőtt 9—11 óráig.

Cipész- és csizmadiamunkások csoportja vasárnap délelőtt 9—11 óráig, hétfőn este 6—7 óráig.

Dohánygyári munkások csoportja naponta délután 5—8 óráig; befizetések hétfőn és kedden délután 5—8 óráig.

Nyomdászok szakcsoportja minden vasárnap délelőtt 10—11 óráig.

Borbélymunkások csoportja csütörtökön este 7—8 óráig.

Élelmezési munkások csoportja naponta 9—11 óráig, szerdán délután 3—5 óráig.

Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak csoportja pénztári órái: hétfőn, csütörtökön és szombaton este 6—7 óráig. Könyvtári óra szombaton 6—7-ig.

Vas- és fém munkások csoportja szerdán este fél 7 órától fél 8 óráig, vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Festőmunkások csoportja vasárnap délelőtt 8—10 és hétfőn este 6—7 óráig.

Bőrmunkások csoportja vasárnap délelőtt 9—11 óráig és hétfőn este 6—8 óráig.

A vegyszereti munkások csoportja kedden és pénteken este 6—7 óráig, vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Szabómunkások csoportja minden hétfőn és csütörtökön este 6—7 óráig, ugyanakkor könyvtár és munkaközvetítés.

Famunkások csoportja szombaton este 5 órától 7 óráig, vasárnap délelőtt 10—11 óráig. Munkaközvetítés naponta 6—7 óráig.

Éttermi, szállodai és kávéházi alkalmazottak szakcsoportja naponta 9—11 óráig tart hivatalos órát, ugyanott befizetés és munkaközvetítés.

A lakásügyi bizottság pénztárosa minden hétfőn este 6—7 óráig.

Feladós szerkesztő: RUSS GYÖRGY
Az erdélyrészi szocialista párt tulajdona.

Naptár-megrendelők. Kérjük az elvtársakat, hogy akik az **Erdélyi Munkás Naptár** megrendeltek, avagy rendelni akarják, az érte járó összeget a kiadóhivatalnak úgy küldjék meg, hogy az utalványon fel legyen tüntetve, hogy az összeg a naptárért küldetett.

Szinkör

A magyar szintársulat előadásai.

Szombat d. u.: Névtelen asszony.

Szombat este: Moztündér.

Vasárnap d. u.: Gyimesi vadvirág. (V. Hegyi Lili vendégtájkával.)

Vasárnap este: Két árva.

Hétfő este: Kamélis hölgy.

Mozi hírek

Egyetem-mozgóban

Szombaton: Öröklött bűn.

Vasárnap d. e. 10 órakor: Öröklött bűn.

Konferál: Poór Lili.

Vasárnap d. u. és este: Öröklött bűn.

Uránia-mozgóban

Szombaton: A vándorló.

Vasárnap d. e. 10 órakor: A vándorló. Konferál: Izsáky Margit.

Vasárnap d. u. és este: A vándorló.

Appolló-mozgóban

Szombat: Mámor.

Vasárnap d. e. 10 órakor: Mámor. A konferanszot Baróthy Erzsébet tartja.

Vasárnap d. u. és este: Mámor.

Francia nyelvkurzus

A szocialista párt közp. titkársága nyelvtanfolyamot nyit két csoportban. Az első kezdők számára való, a második haladók számára, akik a francia nyelvben jártasságot akarnak szerezni. Külföldön 12 évig tartózkodott kint élő nyelvtanár áll rendelkezésünkre, aki párisi kiejtéssel tanít. Kik angol nyelvet hajlandók megtanulni, külön tanfolyamot nyitunk ☺ ☺ ☺ ☺ számukra. ☺ ☺ ☺ ☺

Jelentkezők forduljanak a párttitkársághoz: Str. Memorandului (volt Unió-utca) 21. szám alá.

Erdélyi Bank és Takarékpénztár r.-t.

CLUJ (Kolozsvár), Piata Unirei (v. Mátyás király-tér) 32. szám.

Fiókintézet: Tordán

Betétkeket elfogad takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat az összeg nagyságára való tekintet nélkül rendszerint felmondás nélkül fizet vissza.

Pénztári órák:
Délelőtt 9 órától d. u. 1 óráig

Ha finom cukorkát akar, kérjen Melissát!

Nyomatott Gombos Ferencz „Lyceum”-könyvnyomdában Cluj (Kolozsvárt), str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 12. szám.